

БЕКІТЕМІН

«Достық» балабақшасы МКҚК

Менгерушісінің м.а

Р.Н. Альжанова

29.08 2024 ж.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспары және мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы негізінде 2024-2025 оқу жылына арналған мектепалды даярлық топтарының «Дене шынықтыру» ұйымдастырылған іс-әрекеттің перспективалық жоспары

Нұсқаушы: Советова А.А

1. Түсіндірме жазба

Музыка адамның эмоционалдық саласына әсер етудің күшті факторы ретінде ұзақ уақыт бойы әртүрлі ауруларды емдеу үшін, атап айтқанда жүйке-психикалық бұзылуларды емдеу және алдын алу үшін қолданылған. Соңғы онжылдықтарда психотерапияның бүкіл бағыты – музыкалық терапия ерекше көзге түсті.

Музыкалық терапия-бұл жүйке жүйесінің белсенділігінде тепе-теңдікті орнатуға (тым қозған темпераментті бәсеңдетуге және тежелген балаларды тежеуге), дұрыс емес және артық қозғалыстарды түзетуге көмектесетін құрал.

Музыкалық терапия эмоционалды ауытқуларды, қорқыныштарды, қозғалыс және сөйлеу бұзылыстарын, психосоматикалық ауруларды, мінез-құлық ауытқуларын түзету мақсатында әр түрлі жастағы балалармен жұмыс кезінде қолданылады. Қазіргі уақытта музыкалық терапия әсер етудің екі аспектісіне негізделген тәуелсіз түзету бағыты болып табылады:

Психосоматикалық (оның барысында дене функцияларына емдік әсер жүзеге асырылады);

Психотерапиялық (оның барысында музыканың көмегімен жеке дамудағы ауытқуларды түзету жүзеге асырылады).

Перспективалық жоспар 3-6 жастағы балалармен психикалық дамуы тежелген балалардың музыкалық түзету-дамыту іс-әрекетінің мазмұны мен ұйымдастырылуын ашады (бұдан әрі-ПДП), ПДП бар балалар тобына әр түрлі генездегі (клиникалық-педагогикалық жіктеу бойынша) сөйлеудің жалпы дамымаған балалары жатады деп саналады.

Жоспарда ұсынылған жалпы дамыту және түзету жұмыстары мыналарды қамтамасыз етеді

сөйлеу қабілеті бұзылған балалардың жан-жақты музыкалық дамуы.

2. Мақсаты мен міндеттері

Мақсаты: музыкалық мәдениеттің негіздерін қалыптастыру, жас ерекшеліктеріне және жеке ерекшеліктеріне сәйкес музыкалық қабілеттер мен музыкалық қабілеттерді дамыту арқылы ОР бар балалардың сөйлеу және психофизикалық дамуын теңестіру үшін қолайлы жағдайлар жасау.

Мақсатқа жету үшін келесі міндеттер қойылады:

1. Мектеп жасына дейінгі балалардың музыкалық мәдениетінің негіздерін қалыптастыру.
2. Әр түрлі музыкалық әрекеттер арқылы сөйлеу ақауларын жою.
3. Музыкалық-экспрессивті құралдардың сөздік қорын игеру арқылы ЗПР (ОНР) бар оқушылардың лексикалық қорын кеңейту және байыту.
4. Музыкалық қабілеттерін дамыту: музыкалық-есту қойылымдары, көңіл-күй сезімі, маақ сезімі, музыкалық есте сақтау, орындаушылық және шығармашылық қабілеттер.

5. Музыкалық шығармаларды қабылдау кезінде эмоционалды жауаптылықты дамыту.
6. Музыкалық және көркемдік қызметке және жалпы музыкалық өнерге деген қызығушылықты арттыру.
7. ОР бар мектеп жасына дейінгі балалардың жалпы дамуына ықпал ету, олардың психофизикалық дамуын түзету, мектепте оқуға дайындық.

3. ЗПР бар балалардың даму ерекшеліктеріне сипаттама

Балалар сөйлеу дамуында артта қалады (айтылымның кемшіліктері, аграмматизм, сөздіктің шектеулілігі). Эмоционалды-ерікті саланың дамуындағы кемшіліктер эмоционалды тұрақсыздық пен қозғыштықта, мінез-құлықты ерікті реттеудің қалыптаспауында, оқу мотивациясының әлсіздігінде және ойынның басым болуында көрінеді. Моториканың кемшіліктері, әсіресе ұсақ, қозғалыстарды үйлестірудегі қиындықтар, гиперактивтіліктің көріністері тән. ZPR бар балалардың маңызды ерекшеліктері-бұл дамудың жеткіліксіздігінің көріністерінің біркелкі ,стігі, мозаикасы. Қалыпты дамып келе жатқан балалармен салыстырғанда ZPR бар мектеп жасына дейінгі балалар жасқа сәйкес келмейтін зейіннің, қабылдаудың, есте сақтаудың жеткіліксіз дамуымен, жеке-белсенді негіздің дамымауымен, сөйлеу дамуының артта қалуымен, сөйлеу белсенділігінің төмен деңгейімен, сөйлеудің реттеуші функциясының қалыптасу қарқынының баяулауымен сипатталады. Психологтар мен мұғалімдер ЗПР-мен ауыратын мектеп жасына дейінгі балаларға тән іс-әрекеттің импульсивтілігін, индикативті кезеңнің жеткіліксіз ауырлығын, фокусты, белсенділіктің төмен өнімділігін атап өтеді. Қызметті ұйымдастырудың мотивациялық-мақсатты негізіндегі кемшіліктер, өзін-өзі бақылау, жоспарлау әдістерінің қалыптаспауы байқалады. Ерекшеліктер жетекші ойын іс-әрекетінде көрінеді және үлкен мектеп жасына дейінгі балаларда мотивациялық қажеттілік компонентінің жетілмегендігімен, символдық – символдық функциясымен және бейнелермен жұмыс жасаудағы қиындықтармен сипатталады. Коммуникативті саланың және өзіңіз және басқалар туралы идеялардың дамымауы байқалады. Моральдық нормалар туралы, идеялар бұлыңғыр.

Бірінші топ – Конституциялық шығу тегінің психикалық дамуының кешігуі. Бұл гармоникалық психикалық және психофизикалық инфантилизм. Мұндай балалар қазірдің өзінде сыртқы жағынан ерекшеленеді. Олар субтильді, көбінесе олардың өсуі орташадан аз болады және бет-әлпеті мектеп оқушылары болған кезде де жас ерекшеліктерін сақтайды. Бұл балаларда эмоционалды саланың дамуындағы артта қалушылық ерекше байқалады. Олар хронологиялық жаспен салыстырғанда дамудың ертерек сатысында. Оларда эмоционалды көріністердің үлкен ауырлығы, эмоциялардың жарықтығы және сонымен бірге олардың тұрақсыздығы мен тұрақсыздығы бар, олар күлкіден көз жасына және керісінше жеңіл ауысулармен сипатталады. Бұл топтың балаларында мектеп жасында да басым болатын ойын қызығушылықтары өте айқын.

Екінші топ-ерте жастағы ұзақ мерзімді ауыр соматикалық аурулармен байланысты соматогендік шығу тегінің психикалық дамуының кешігуі. Бұл ауыр аллергиялық аурулар (мысалы, бронх демікпесі), ас қорыту жүйесінің аурулары болуы мүмкін. Өмірдің бірінші жылындағы ұзақ мерзімді диспепсия сөзсіз дамудың артта қалуына әкеледі. Жүрек-қан тамырлары жеткіліксіздігі, өкпенің созылмалы қабынуы, бүйрек аурулары көбінесе соматогендік шығу тегі бар психикалық дамуы тежелген балалардың тарихында кездеседі.

Үшінші топ – психогендік шығу тегінің психикалық дамуының кешігуі. Айта кету керек, мұндай жағдайлар өте сирек кездеседі, сондай-ақ соматогендік шығу тегінің психикалық дамуының кешігуі. Психогендік шығу тегінің психикалық дамуының 6-шы кешігуі баланың жеке басының қалыптасуының бұзылуына әкелетін тәрбиенің қолайсыз жағдайларымен байланысты. Бұл жағдайлар көбінесе ата-аналардың қатыгездігімен немесе гиперопекамен үйлесетін қараусыздық болып табылады, бұл да ерте балалық шақтағы тәрбиенің өте қолайсыз жағдайы. Қараусыздық психикалық тұрақсыздыққа, импульсивтілікке, жарылғыштыққа және, әрине, бастамашылдыққа, интеллектуалды дамудың артта қалуына әкеледі. Гиперопека бұрмаланған, әлсіреген тұлғаның қалыптасуына әкеледі, мұндай балаларда әдетте эгоцентризм, іс-әрекетте Тәуелсіздіктің болмауы, мақсаттың жеткіліксіздігі, ерікті күш-жігерге қабілетсіздік, өзімшілдік көрінеді.

Соңғы, төртінші топ – ең көп-церебральды органикалық генездің психикалық дамуының кешігуі. Себептері-жүктілік пен босанудың әртүрлі патологиялық жағдайлары: еңбек жарақаттары, асфиксия, жүктілік кезіндегі инфекциялар, интоксикация, өмірдің алғашқы айлары мен жылдарындағы Орталық жүйке жүйесінің жарақаттары мен аурулары. 2 жылға дейінгі кезең әсіресе қауіпті. Орталық жүйке жүйесінің жарақаттары мен аурулары гармоникалық және психофизикалық инфантилизмнен айырмашылығы органикалық инфантилизм деп аталатын нәрсеге әкелуі мүмкін, оның себептері әрдайым анық бола бермейді.

4. Психикалық дамуы тежелген мектеп жасына дейінгі балалардың психологиялық ерекшеліктері

Мектепке дейінгі жаста кешігуі көріністері айқынырақ болады және келесідей көрінеді: танымдық белсенділіктің жеткіліксіздігі көбінесе тез шаршау мен сарқылумен бірге жүреді. ЗПР-мен ауыратын балалар жас нормасымен, ақыл-ой қабілетімен салыстырғанда, әсіресе белсенділіктің күрделенуімен ерекшеленеді. Психомоторлық функциялардың дамуындағы артта қалушылық, жалпы және ұсақ моториканың кемшіліктері, үйлестіру қабілеттері, ритақ сезімі. Негізгі қозғалыстардың моторикасы мен техникасы жас ерекшеліктерінен артта қалады, қозғалыс қасиеттері зардап шегеді: жылдамдық, ептілік, дәлдік, қозғалыс күші. Психомоториканың кемшіліктері визуалды – есту - моторлық үйлестірудің жетілмегендігінде, қозғалыстарды ерікті реттеуде, мотор жадының жетіспеушілігінде, қозғалыстарды кеңістікте ұйымдастыруда көрінеді. Көрнекі-кеңістіктік функциялардың қалыптасуына теріс әсер ететін және сурет салу

және жобалау сияқты өнімді іс-шараларда көрінетін қабылдау көлемінің, жалпылаудың, объективтіліктің және тұтастықтың жеткіліксіздігі. Сол жастағы қалыпты дамып келе жатқан балалармен салыстырғанда қабылдау ақпаратын қабылдау және өңдеу қабілеті төмен, бұл церебральды органикалық генезисі бар балаларға тән. Қабылданған объектіде балалар сау құрдастарына қарағанда әлдеқайда аз белгілерді көрсетеді. Ерекше бұрышта берілген объектінің көптеген жақтары (мысалы, төңкерілген), балалар білмеуі мүмкін, олар объектіні фоннан әрең ажыратады. Жанасу арқылы объектілерді қабылдаудағы қиындықтар көрінеді: нақты фигураны тану уақыты ұзарады, жанасу сигналдарын жалпылау, заттарды ауызша және графикалық бейнелеу қиындықтары бар. ЗПР-ның басқа түрлері бар балаларда сенсорлық-перцептивті функциялардың айқын жеткіліксіздігі анықталмайды. Алайда, дені сау құрдастарынан айырмашылығы, оларда эмоционалды-ерікті жетілмегендік, танымдық белсенділіктің төмендеуі, мінез-құлықты ерікті реттеудің әлсіздігі, дамымауы және ойын әрекетінің сапалы ерекшелігі бар. Ақыл-ой операцияларының жетілмегендігі. ЗПР бар балалар объектілер тобында жалпы, маңызды белгілерді бөліп көрсетуде, маңызды емес белгілерден абстракциялауда, жіктеудің бір негізінен екіншісіне ауысқанда, жалпылау кезінде үлкен қиындықтарға тап болады. Ойлау операцияларының жетілмегендігі визуалды - бейнелі ойлаудың өнімділігіне және ауызша-логикалық ойлауды қалыптастырудағы қиындықтарға әсер етеді. Балаларға себеп-салдарлық байланыстар мен қатынастар орнату, жалпылама ұғымдарды игеру қиын. Психикалық дамудың қалыпты қарқынымен ересек мектеп жасына дейінгі балалар қарапайым тұжырымдар жасай алады, ауызша-логикалық ойлау деңгейінде (оның нақты тұжырымдамалық формалары) ақыл-ой операцияларын жасай алады. Орталық жүйке жүйесінің функционалды күйінің жетілмегендігі (тежеу және қозу процестерінің әлсіздігі, күрделі шартты байланыстарды құрудағы қиындықтар, анализатораралық байланыстар жүйесін қалыптастырудағы артта қалушылық) нақты білімнің нашар қорын, білімді жалпылау процесінің қиындығын, ұғымдардың аз мазмұнын анықтайды. ЗПР бар балаларда жағдайды талдау және синтездеу жиі қиын. Ақыл-ой операцияларының жетілмегендігі, ақпаратты қабылдау мен өңдеуге әдеттегіден көп уақыт қажет, антиципирующий талдаудың қалыптаспауы өзінің де, басқалардың да іс-әрекеттерінің нәтижелерін болжай алмауында көрінеді, әсіресе егер тапсырма себеп-салдарлық байланыстарды анықтауды және осы негізде оқиғалар бағдарламасын құруды қажет етсе. Мнестикалық іс-әрекеттің қалыптасуының кешіктірілген қарқыны, есте сақтау қабілетінің төмендігі және беріктігі, әсіресе есту-сөйлеу жады деңгейінде, алынған ақпаратты игеруге теріс әсер етеді. Зейіннің барлық қасиеттерінің кемшіліктері бар: тұрақсыздық, шоғырлану және оны бөлу қиындықтары, көлемнің тарылуы. Өзін-өзі реттеу сияқты интегративті САПАНЫҢ қалыптасуы кешіктіріледі, бұл білім беру бағдарламасын игеру кезінде баланың жетістігіне теріс әсер етеді. ЗПР бар мектеп жасына дейінгі балалардың эмоционалды саласы ерте онтогенезде орын алатын дамудың жалпы заңдарына бағынады. Алайда, стихиялық қалыптасу жағдайындағы элеуметтік эмоциялар саласы әлеуетті жас мүмкіндіктеріне сәйкес келмейді. Эмоционалды-ерікті саланың және коммуникативті қызметтің жетілмегендігі мектеп жасына дейінгі балалардың мінез-құлқына және ZPR-мен

тұлғааралық қарым-қатынасына теріс әсер етеді. Балалар әрқашан ересектермен қашықтықты сақтай бермейді, обсессивті, салтанатты түрде әрекет ете алады немесе керісінше байланыс пен ынтымақтастықтан бас тартады. Топтағы мінез-құлық ережелеріне бағыну қиын, құрдастарымен достық қарым-қатынас сирек кездеседі. Қарым-қатынастың бір түрінен екіншісіне, күрделіге ауысу кешіктіріледі. Бұл балалардың өз тәжірибелеріне әлеуметтік-мәдени мінез-құлық үлгілерін енгізуге бейімділігі аз, күрделі мінез-құлық түрлеріне жүгінуден аулақ болу үрдісі байқалады. Психикалық инфантилизмі, психогендік және соматогендік ЗПР бар балаларда мінез-құлықтың бұзылуы байқалады, олар аффектацияның жоғарылауында, өзін-өзі бақылаудың төмендеуінде, патохерологиялық мінез-құлық реакцияларының болуында көрінеді. Дамудың кешігуі және ойын әрекетінің ерекшелігі. ЗПР бар мектеп жасына дейінгі балаларда ойын әрекетінің барлық құрылымдық компоненттері жеткіліксіз дамыған: ойын мотивациясы төмендейді, ойын идеясы әрең қалыптасады, ойын сюжеттері нашар, қарабайыр, рөлдік мінез-құлық тұрақсыз, ойын материалымен стереотиптік әрекеттерге түсуге болады. Ойынның мазмұндық жағы қоршаған әлем туралы білім мен түсініктердің жетіспеушілігінен кедейленеді. Ойын бірлескен іс-әрекет ретінде дамымаған, балалар ұжымдық ойын құра алмайды, рөлдік сөйлеуді әрең қолданады. Олар алмастырғыш заттарды аз пайдаланады, шығармашылықты әрең көрсетеді, көбінесе жас жасқа тән ашық ойындарды жақсы көреді, ал ережелерді сақтау қиынға соғады. Толық ойын әрекетінің болмауы ішкі іс - қимыл жоспарын құруды, мінез-құлықты ерікті түрде реттеуді қиындатады, яғни неғұрлым күрделі оқу іс-әрекетіне көшудің алғышарттары уақтылы дамымайды. Сөйлеудің дамымауы жүйелі.

5. ZPR бар балалардың сөйлеу дамуының ерекшеліктері олардың танымдық белсенділігінің өзіндік ерекшелігіне байланысты және келесідей көрінеді:

- * қарым-қатынас құралы және тілдің барлық компоненттері ретінде сөйлеуді меңгерудегі артта қалу;
- * сөйлеу белсенділігі төмен;
- * кедейлік, сөздіктің сараланбауы;
- * сөйлеудің грамматикалық құрылымының айқын кемшіліктері: сөзжасам, сөзжасам, тілдің синтаксистік жүйесі;
- * іс-әрекетті ауызша реттеудің әлсіздігі, вербализация мен ауызша есеп берудегі қиындықтар;
- * фразалық сөйлеуді дамытудағы кідіріс, кеңейтілген сөйлеу мәлімдемелерінің жеткіліксіздігі;
- * тілдік шындыққа бағдарлану деңгейінің жеткіліксіздігі, сөздің дыбыстық - силлабикалық құрылымын, сөйлем құрамын түсінудегі қиындықтар;
- * ауызша сөйлеудің кемшіліктері және жазбаша сөйлеудің функционалды негізінің қалыптаспауы сауаттылықты игеру кезінде ерекше проблемаларды тудырады;
- * сөздің мағынасын, логикалық-грамматикалық құрылымдарды, мәтіннің жасырын мағынасын түсіну қиындықтарында көрінетін семантикалық жағының кемшіліктері.

ЗПР бар мектеп жасына дейінгі балалар психикалық белсенділік құрылымындағы бұзылған және сақталған байланыстардың гетерогенділігімен сипатталады, бұл әсіресе мектеп жасына дейінгі кезеңнің соңында байқалады. Мектепке түсу кезінде уақтылы түзету-педагогикалық көмек болмаған жағдайда, ЗПР бар балалар ақыл-ой операцияларының жетілмегендігі және танымдық белсенділік, фокус, бақылау және өзін-өзі реттеу сияқты іс-әрекеттің сипаттамаларын төмендету арқылы психологиялық дайындықтың қажетті деңгейіне жете алмайды. Танымдық іс - әрекеттің, сөйлеудің, эмоционалды-ерікті саланың жоғарыда аталған ерекшеліктері коммуникативті, реттеуші, танымдық, жеке компоненттерде ЗПР бар балалардың одан әрі оқу қызметін қамтамасыз ететін функционалдық негіздің әлсіздігін анықтайды. Мектепке дейінгі білім берудің нысаналы бағдарларына қол жеткізу және мектепте оқытуды бастауға толыққанды дайындықты қалыптастыру үшін осы функционалдық базисті қалыптастыру аса маңызды міндет болып табылады. Аралас және өтемдік бағыттағы топтардағы, сондай-ақ инклюзивті білім беру жағдайындағы білім беру және түзету жұмыстары балалардың әр санатының даму ерекшеліктері мен ерекше білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескеруі керек.

6. Бағдарламаны игерудің жоспарланған нәтижелері

Мектепке дейінгі балалық шақтың ерекшелігі, сондай-ақ Мектепке дейінгі білім берудің жүйелік ерекшеліктері мектеп жасына дейінгі баланың нақты білім беру жетістіктеріне қойылатын талаптарын заңсыз етеді және білім беру бағдарламасын игеру нәтижелерін мақсатты бағдарлар түрінде анықтау қажеттілігін анықтайды.

Нысаналы бағдарлар тікелей бағалауға жатпайды, оның ішінде педагогикалық диагностика (мониторинг) түрінде және оларды балалардың нақты жетістіктерімен ресми салыстыру үшін негіз болып табылмайды. Олар білім беру қызметі мен балаларды даярлаудың белгіленген талаптарына сәйкестігін объективті бағалаудың негізі болып табылмайды.

Музыка тыңдау	<ul style="list-style-type: none"> - музыкадағы жанрларды ажыратады (ән, би, Наурыз); - музыкалық аспаптардың дыбысы(фортепиано, скрипка, домбыра); - шығармаларды фрагмент бойынша таниды; - музыкалық аспаптардың дыбысы.
Ән айту	<ul style="list-style-type: none"> - Кернеусіз, жеңіл дыбыспен ән айтады, сөздерді анық айтады, - сүйемелдеуімен ән айтады;

Музыкалық іс-қимыл	<ul style="list-style-type: none"> - Музыканың сипатына сәйкес ритақты қозғалады; - Шығарманың 3 жеке формасына сәйкес қозғалыстарды дербес өзгертеді; - Әндерді сахналауды біледі; ертегі жануарлары мен құстарды бейнелейді
Музыкалық ойын және би шығармашылық	<p>Әннің мазмұнын көрсететін қозғалыстарды өз бетінше ойлап табады.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кейіпкердің бейнесі мен іс-әрекетін музыкалық сүйемелдеумен үйлестіре отырып, қолдың қозғалысы арқылы жеткізеді.
Балалардың музыкалық аспаптарында ойнау	Балалар музыкалық аспаптарында бір-бірден және топта қарапайым әуендерді орындайды.

5-6 лет

Музыка тыңдау	<ul style="list-style-type: none"> - Шығарманың музыкалық жанрын анықтайды; - Шығарманың бөліктерін ажыратады; - Музыкалық шығарманың көңіл-күйін, сипатын анықтайды; - Музыкада бейнелеу сәттерін естиді;
Ән айту	<ul style="list-style-type: none"> - Қарапайым әндерді ыңғайлы диапазонда ойнатыңыз және таза ән айтыңыз; - Ән айту кезінде корпустың дұрыс орналасуын сақтайды (ән айту);
Музыкалық іс-қимыл	<ul style="list-style-type: none"> -Музыканың, бейненің сипатына сәйкес мәнерлі қозғалады; - Қарапайым ритақты үлгіні жеткізеді; -Би қимылдарын сапалы орындайды;
Музыкалық ойын және би шығармашылық	-Кейіпкерлер мен заттардың бейнелері мен әрекеттерін музыкалық сүйемелдеумен үйлесетін қол қимылдары арқылы жеткізеді
Балалардың музыкалық аспаптарында ойнау	<ul style="list-style-type: none"> - Жеке және оркестрде қарапайым әндер мен әуендерді орындайды. - Ересек адамның белсенді музыкалық импровизациясымен әртүрлі музыкалық аспаптарда ойнай алады: барабанда, металлофонда, үшбұрышта, маракаста, сондай — ақ үйде жасалған музыкалық аспаптарда-қасықтарда, ратчеттерде, сылдырмақтарда, қоңырауларда және т. б.

Түзету-дамыту қызметінің жоспарланған нәтижелері:

- барлық дыбыстарды дұрыс айту, дыбысты айтудағы қателіктерді байқау;
- сөйлеудің барлық бөліктерін сауатты қолданады, жалпы сөйлемдер құрастырады;
- Музыкалық білім мазмұнына байланысты сөздік қорын меңгерген;
- сөйлеуде өзінің әсерін, музыкалық шығармалар мен музыкалық өнер туралы идеяларын көрсетеді.

7. Қызмет мазмұны

ОР бар балаларға музыкалық білім беру мазмұнының ерекшелігі-ол жүзеге асырылады:

- музыкаға арналған моторлы бейнелі импровизацияларда;
- әншілік дауысты қалыптастыруды дамытуға арналған жаттығуларда;
- артикуляциялық гимнастика жаттығуларында;
- интонациялық-ойын жаттығуларында;
- капелла әнінде және музыкалық сүйемелдеуде;
- қарапайым музыкалауда, заттармен және заттарсыз музыкалық-ритақты жаттығуларда;
- режимдік сәттердегі музыкалық іс-әрекетте: таңертеңгі гимнастикада, музыкалық физикалық минуттар процесінде, динамикалық үзілістерде; музыкаға арналған моторлы бейнелі импровизацияларда; питомниктерді, әзіл-қалжыңдарды айту және оларды музыкалық аспаптарда ойнаумен сүйемелдеу кезінде.

Музыкалық қызметтің барлық түрлері – ОР бар балаларды оқыту кезінде қабылдау, орындау және шығармашылық өзіндік ерекшеліктерге ие.

Сонымен, музыканы қабылдау кезінде мектеп жасына дейінгі балаларда фонематикалық қабылдауды дамыту бойынша түзету жұмыстарын ынталандыратын есту шоғырлану дағдысы қалыптасады, музыкалық әсерлер мен бейнелермен байыту ғана емес, сонымен қатар есту стандарттарын талдау, өз эмоциялары мен күйлерін рефлексиялау қабілеті дамиды.

Орындаушылық пен шығармашылық ән айтуда, музыкалық-ритақты қимылдарда, музыкалық аспаптарда ойнауда жүзеге асырылады. Орындау және шығармашылық процесінде балаларда қарапайым музыкаға қабілеттілік дамиды, өз денесін игеру дағдылары мен дағдылары, өзін-өзі жетілдіруге деген мотивация, көпшілік алдында сөйлеуге қатысуға деген ұмтылыс қалыптасады.

Сөйлеу проблемалары бар балалар үшін ұсақ моториканы дамытуға арналған жаттығулар ерекше өзекті: буындардағы қозғалыс амплитудасының біртіндеп ұлғаюымен және анализатораралық өзара әрекеттесуді (көру, есту және тактильді анализаторлар) жетілдіре отырып, қолды қысу, босату, шайқау және сермеу. Бұл жаттығуларды логоритмикалық және музыкалық-ритақты тапсырмалар процесінде жүргізген жөн.

Маңызды міндеттердің бірі-музыканы қабылдау және ритақты музыкалық суретті жаңғырту процесінде есту-көру және есту-моторлық өзара әрекеттесуді қалыптастыру.

8. 3-4 жастағы балалармен музыкалық түзету-педагогикалық жұмыстың мазмұны

Музыкалық түрлері қызметі	Білім беру міндеттері
Музыка тыңдау	<ol style="list-style-type: none"> 1. Екі қарама-қарсы бейнесі бар музыканың сипатын қабылдау және ажырату қабілетін қалыптастыру. 2. Музыкадағы жанрлар туралы идеяларды бекіту: эн-би-марш. 3. Музыкалық экспрессивтілік құралдарын қабылдау мен ажыратуға ықпал ету: <ul style="list-style-type: none"> - қарқын (жылдам, орташа баяу, баяу); - тіркелім (жоғары, орташа, төмен); - динамика (қатты, орташа қатты, тыныш); - тембр (нәзік, қатты, жарқын). 4. Музыкалық-сенсорлық қабылдауды дамыту. 5. Балалардың ритақты есту қабілетін дамыту, берілген ритақты үлгіні жеткізу қабілетін қалыптастыру. 6. Дыбыстық есту қабілетін, биіктік дыбыстарын ажырата білу қабілетін дамыту. 7. Тембрді есту қабілетін дамыту(металлофонның, үшбұрыштың, қоңыраудың дыбысын ажырата білу). 8. Балалардың динамикалық есту қабілетін дамыту (қатты, орташа қатты және тыныш). 9. Балалардың музыкаға деген қызығушылығын, оны тыңдауға деген ұмтылысын дамыту.

	<p>10. Балалардың музыканың табиғаты мен музыкалық экспрессивтілік құралдары туралы айту қабілетін дамыту:</p>
<p>Ән айту</p>	<p>1. Ән айту дағдыларын қалыптастыру: - дұрыс қалып; - әуезділік және бытыраңқы дыбыс; - баланың жеке ерекшеліктеріне сәйкес артикуляция; - ән әуенінің дұрыс интонациясы. 2. Ансамбльде, жеке, сүйемелдеумен және сүйемелдеусіз үйлесімді ән айтуға ықпал ету.</p>
<p>Музыкалық іс-қимыл</p>	<p>1. Музыканың сипатына сәйкес ритақты қозғалыс дағдысын, музыканың екі және үш бөліктен тұратын түріне сәйкес қозғалыстарды өз бетінше өзгерту қабілетін қалыптастыру. 2. Негізгі қозғалыстарды игеру: - жоғары қадаммен жүру; - тыныш жүру; - шұлықпен жүру; - жүгіру оңай; - екі аяқпен секіру; - секіру. 3. Би қимылдарын меңгеру: - - қарапайым дөңгелек би қадамы, отыру, қолды екі жаққа жайып шапалақтау; - оң және сол аяқтың саусағына қою, оңға және солға жеңіл бұрылыстар, шапалақтар мен салдар; - корпусты оңға және солға бұру, әртүрлі ритақты шапалақтау және секіру.</p>

<p>Музыкалық ойын және би шығармашылық</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әндерді сахналау қабілетін қалыптастыру. 2. Мимика мен пантомиманы қолдана отырып, музыкалық-ойын жаттығулары мен сценарийлерінің эмоционалды-бейнелі орындалуын дамыту.
<p>Балалардың музыкалық аспаптарында ойнау</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аспаптарда (металлофон, дабыл, ағаш қасықтар, барабан, үшбұрыш және т.б.) орындалған музыкалық шығармаларды қабылдауды дамыту. 2. Балалардың әртүрлі музыкалық аспаптарында ойнау тәсілдерін меңгеруді жалғастыру. 3. Балалар оркестрінде үйлесімді және ритақты ойнау қабілетін қалыптастыру.

**9 сағ музыкалық-түзету-педагогикалық жұмыстың мазмұны
5-6 жастағы балалармен**

**Музыкалық түрлері
Қызметі білім беру міндеттері**

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Екі қарама-қарсы бейнесі бар музыканың сипатын ажырата білу қабілетін қалыптастыруды жалғастыру. 2. Музыкадағы бастапқы жанрлар және олардың түрлері туралы идеяларды бекіту (халық әні-бесік жыры, би, дөңгелек Би; би-халық, Би, вальс; Наурыз-ойыншық, сарбаз). 3. Музыканың сипаты мен музыкалық экспрессивтілік құралдарын қабылдау және ажырату. 4. Музыкалық-сенсорлық қабылдауды дамыту. 5. Ритақты есту қабілетін дамытуды жалғастыру, берілген ритақты үлгіні беру. 6. Дыбыстық есту қабілетін дамытуды жалғастыру, биіктік дыбыстарын ажырата білу (бесінші-септима шегінде).
--	--

	<ol style="list-style-type: none"> 7. Тембрлік есту қабілетін дамытуды жалғастыру (металлофон, Үшбұрыш, қоңырау дыбысын ажырата білу). 8. Балалардың динамикалық есту қабілетін дамытуды жалғастыру (қатты, орташа қатты және тыныш). 9. Музыканың табиғатын қозғалыста, суретте жеткізуге ынталандыру. 10. Балаларда үкімдерде музыкаға деген көзқарасты қалыптастыру.
--	---

Ән айту	<ol style="list-style-type: none"> 1. Табиғаты мен мазмұны жағынан әр түрлі халықтық, классикалық және заманауи репертуардың әндерін қабылдауды дамыту. 2. Әр түрлі тақырыптағы және мазмұндағы балалар репертуарын мәнерлеп орындау қабілетін қалыптастыру. 3. Ән айту дағдылары мен дағдыларын жетілдіру. 4. Үйлесімді, ансамбльде, жеке, сүйемелдеумен және сүйемелдеусіз ән айту қабілетін бекіту.
----------------	--

<p>Музыкалық іс-қимыл</p>	<p>1. Балаларда музыканың сипатына сәйкес ритақты қозғалыс дағдысын, музыканың екі және үш бөліктен тұратын түріне сәйкес қозғалыстарды өз бетінше өзгерту қабілетін қалыптастыруды жалғастыру.</p> <p>- 2. Би қимылдарын, қайта құруларды орындауды жетілдіру.</p> <p>- 3. Негізгі қозғалыстарды игеруді жалғастыру:</p> <ul style="list-style-type: none"> - жоғары кадаммен жүру; - тыныш жүру; - шұлықпен жүру; - жүгіру оңай; - тікелей жүгіру; - екі аяқпен секіру; - секіру; - серіппе. <p>- 4. Би қимылдарын меңгеруді жалғастыру:</p> <ul style="list-style-type: none"> - орыс халық биі (қарапайым дөңгелек би қадамы, бөлшек кадам, теру, отыру, қолды екі жаққа созу); - - балалар бал биі (шұлықпен жеңіл жүгіру, оң және сол аяқтың шұлығына қою, оңға және солға жеңіл бұрылыстар, шапалақ пен салпыншақ); - - заманауи балалар биі (денені оңға және солға бұру, әртүрлі ритақты шапалақтау және секіру).
<p>Музыкалық ойын және би шығармашылық</p>	<p>1. Музыкалық ойын жаттығулары мен көріністерін эмоционалды-бейнелі орындауға ықпал ету.</p> <p>2. Әндерді өз бетінше сахналау және шағын музыкалық қойылымдар қою қабілетін қалыптастыру.</p>
<p>Балалардың музыкалық аспаптарында ойнау</p>	<p>1. Әр түрлі аспаптарда ойнау қабілетін қалыптастыруды жалғастыру: металлофон, дабыл, ағаш қасықтар, барабан, үшбұрыш және т. б.</p> <p>2. Қолдың жұмсақ қимылын, балғамен жеңіл соққыны үйретуді жалғастырыңыз.</p> <p>3. Балалар оркестрінде үйлесімді, ритақты ойнауға деген ұмтылысты күшейту.</p>

Бағдарламаны іске асыру әдістері

Тапсырмаларды орындау үшін жалпы дидактикалық әдістер қолданылады: көрнекі-есту, көрнекі-визуалды, көркем-практикалық, музыкалық-ойын.

Оқушылардың компенсаторлық процестерін ынталандыратын әдістерге ерекше назар аударылады:

1. Музыкалық және ойын жаттығулары. Бұл ритақты-интонациялық жаттығулар және ритақты түрту үшін ритақты оқу, ритақ сезімін қалыптастыруға арналған арнайы жаттығулар, дыбыс, тембр, динамикалық есту. Бұл жаттығулар музыкалық қабілеттердің дамуына ықпал етеді: көңіл-күй сезімі, ритақ сезімі және музыкалық-есту көріністері.
2. Музыкалық-дидактикалық ойын түріндегі тапсырмалар. Музыкалық-дидактикалық ойындар музыкалық және музыкалық қабілеттердің дамуына тікелей әсер етеді. Музыкалық ойындардың педагогикалық құндылығы-бала қол жетімді ойын түрінде нақты білім мен дағдыларды игеріп қана қоймай, сонымен қатар іс-әрекет тәсілдерін де игереді.
3. Шығармашылық тапсырмалар. Бұл ономотопеяға, сұрақ-жауап импровизациясына арналған тапсырмалар; қарама-қарсы әуендерді құрастыру; берілген интонацияға, мотивке немесе мәтінге сүйене отырып әуендер шығаруға арналған тапсырмалар. Шығармашылық тапсырмалар мектеп жасына дейінгі балаларды танымдық-зерттеу әрекеттеріне итермелейді, жаңа жағдайда үйренген білімдерін еркін түрде қолдану қабілетін дамытады. Шығармашылықтың арқасында баланың бастамашылдық, қызығушылық, тәуелсіздік сияқты маңызды жеке қасиеттері дамиды.
4. Музыкаға арналған моторлы импровизациялар. Әдіс қозғалыс пластикасындағы музыканың интонациясын беруге бағытталған. Тиімді әдіс - музыканы қабылдау процесінде "еркін дирижерлеу".

Технологиялар кешені қолданылады:

1. Денсаулық сақтау технологиялары.
 2. Тұлғаға бағытталған технология.
 3. Қызмет технологиясы.
 4. Ойын технологиясы.
 5. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар.
 6. Логопедиялық ритақ
 7. Қарапайым музици технологиясы
1. Денсаулық сақтау технологиялары

Негізгі бағыт – балалардың денсаулығына қамқорлық жасау әдетін қалыптастыру. Сауықтыру технологиялары мотивацияның жоғары деңгейімен, шығармашылық және эмоционалды компоненттердің болуымен сипатталатын оқушылардың белсенділік принципіне негізделген.

Келесі технологиялар қолданылады:

- тыныс алу органдарын дамытуға бағытталған технология: тыныс алу гимнастикасы. Тыныс алу жаттығулары тыныс алу жүйесінің қызметін жақсартады, осылайша тыныс алу органдарының ауруларының алдын алады;
- қол моторикасын дамытуға бағытталған технология: саусақ ойындары сөйлеу бұзылыстарын түзетуге, жалпы моториканы жақсартуға, бұлшықет тонусын реттеуге, зейін мен есте сақтауды белсендіруге әсер етеді;
- баланың өзін-өзі сауықтыру дағдыларын қалыптастыруға бағытталған технология: ойын өзін-өзі массаж жасау. Бұл тактильді гимнастика, соның арқасында қан айналымы жақсарады, ішкі ағзалардың жұмысы қалыпқа келеді, физикалық және эмоционалдык әл-ауқат жақсарады;
- тірек-қимыл аппаратының алдын алуға бағытталған технология: Түзету гимнастикасының жаттығулары баланың бұлшық еттерінің үйлесімді дамуына және бұлшықеттердің төзімділігіне, дұрыс қалыптың қалыптасуына ықпал етеді;
- қозғалыс белсенділігін дамытуға, балалардың өнімділігін арттыруға бағытталған технология: ритмикалық гимнастика-сауықтыру гимнастикасының бір түрі. Ол тірек-қимыл аппаратын, тыныс алу және жүрек-тамыр жүйесін нығайтады, дұрыс қалыптың қалыптасуына ықпал етеді.

2. Тұлғаға бағытталған технология

Тұлғаға бағытталған технологияны қолдану балалар үшін олардың дамуына қолайлы, жанжалсыз және қауіпсіз жағдайларды, қолда бар табиғи әлеуеттерді іске асыруды қамтамасыз етеді.

Бұл технологияның педагогикалық құндылығы білім беру қызметін даралау шеңберінде әр баланың психологиялық және жас ерекшеліктері, оның әлеуетті мүмкіндіктері ескерілетіндігінде.

Балалармен өзара әрекеттесу жеке сипатта болады, оның барысында:

- ОР бар мектеп жасына дейінгі балалардың жас ерекшеліктеріне және жеке ерекшеліктеріне сәйкес келетін музыкалық-түзету жұмыс әдістері қолданылады;
- позитивті өзін-өзі бағалау, балалардың өз күштері мен мүмкіндіктеріне деген сенімі қалыптасады;
- әр түрлі музыкалық іс-әрекеттерде тәрбиеленушілердің бір-біріне деген достық қарым-қатынасы сақталады.

Технология мектеп жасына дейінгі балалардың бостандығын, шығармашылық тәуелсіздігін және танымдық бастамасын ынталандырады. Осылайша, балалардың іс-әрекетке сәттілігі мен эмоционалды қатысуы жағдайы өзектендіріледі, топта мейірімділік пен жайбарақат атмосфера құрылады.

3. Қызмет технологиясы.

Балалармен мұндай өзара әрекеттесу ұйымдастырылады, онда дайын білім берілмейді, бірақ іс-әрекетті ұйымдастыру, оның барысында оқушылар қол жетімді проблемалық жағдайларды шешу арқылы жаңа нәрсені дербес біледі. Олар Ақпаратты пассивті қабылдамайды және есте сақтамайды, бірақ өздері таным процесіне белсенді қатысады. Осылайша, іс-әрекет арқылы олар білім мен дағдыларды қалыптастырады, жеке қасиеттерін дамытады.

Мектепке дейінгі білім беруде қолданылатын іс-әрекетке негізделген тәсілдің негізгі идеялары:

1. Баланың психикасы іс-әрекетте дамиды.
2. Объектілермен және объектілермен сыртқы қызмет негізінде ішкі (зияткерлік) қызмет қалыптасады.
3. Баланың психикалық дамуының әр кезеңі жетекші қызмет түрімен сипатталады.
4. Баланың жеке ерекшеліктері оның іс-әрекетке қатынасы мен іс-әрекетті дамыту сапасына әсер етеді.

4. Ойын технологиясы

Балалардың музыкалық дамуының ең тиімді құралы-ойын технологиясы. Музыка жетекшісі балалардың құрдастарымен рөлдік және серіктестік қарым-қатынас деңгейінде өзара әрекеттесуін ұйымдастырады, сонымен қатар ойын серіктесі ретінде балалардың әртүрлі ойындары мен драматизацияларына қатысады.

Қолданылатын ойын технологиялары:

- элеуметтік ойын технологиялары;
- логоритмикалық ойындар, сөйлеу материалымен үйлескен динамикалық ойындар; - дидактикалық ойындар, ауызша ойындар, ЗҚР қалыптастыру ойындары; - саусақ ойындары, коммуникативті ойындар.

Бұл технологиялар мүмкіндік береді:

- ауызша сөйлеудің, эмоционалдық саланың әртүрлі бұзылыстарын ойын түрінде түзету;
- оқушылардың жақын және құрдастарымен бірге ойнау немесе қандай да бір іспен айналысу дағдыларын қалыптастыру;
- іс-әрекетке деген қызығушылық негізінде бірігу қабілетін дамыту; -балалардың дербес музыкалық-сөйлеу ойындарын қолдау.

5. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар.

Бұл технологияларды қолдану мұғалім мен оқушылардың ақпараттық мәдениетінің негіздерін қалыптастыруға ықпал етеді.

Бағдарламада акт қолданылады:

- иллюстрациялық және дидактикалық материалдарды таңдау;
- қызметтің барлық бағыттары бойынша ақпараттық материалдарды әзірлеу; презентациялар, бейнесюжеттер, бейнероликтер;
- білім беру процесін әдістемелік сүйемелдеу үшін;
- құжаттаманы, есептерді ресімдеу үшін.

АКТ-ны ОР бар балалармен жұмыс істеуге енгізу баланың мүмкін болатын максималды даму міндетіне бағынады, бұрыннан бар жағдайларды жеңу және дамудың жаңа ауытқуларының алдын алу, бұл баланың одан әрі әлеуметтенуіне ықпал етеді. АКТ-ны қолдану дәстүрлі жұмыс түрлерін органикалық түрде толықтырады, музыкалық жетекші мен баланың түзету және білім беру процесінде өзара әрекеттесу мүмкіндіктерін кеңейтеді.

6. Логопедиялық ритм

Түзетуші оқытудың негізгі нысаны-логопедиялық ритақ, ол логопедиялық, музыкалық-ритақты, сөйлеу, дене шынықтыру және балаларды тәрбиелеу құралдарын қамтиды. Бұл сөзді (дыбысты), музыканы және қозғалысты біріктіретін Түзету педагогикасының буындарының бірі.

Логоритмдік ойындар мен жаттығулар:

- әртүрлі сөйлеу бұзылыстарын жеңуге ықпал етеді:

- сөйлеу емес процестерді дамыту-қозғалыстарды үйлестіру, дұрыс тыныс алу, музыкалық;

- эмоционалдылықты, ерікті қасиеттерді, ерік-жігерді, ұсақ моториканы, сөйлеуді, жалпы физикалық, сенсомоторлық үйлестіруді дамытуға ықпал етеді.

Логоритмикалық әсердің мақсаты-сөз бен музыкамен үйлескен балалардың қозғалыс саласын дамыту және түзету арқылы сөйлеу бұзылыстарын жеңу және алдын алу.

Тапсырмалар:

1. Дыбыстың дұрыс айтылуын қалыптастыру.
2. Сөйлеу қарқыны мен ритағын қалыпқа келтіру.
3. Есту зейінін, фонематикалық естуді, тыныс алуды дамыту.
4. Моториканы, мимиканы, пантомимиканы дамыту.

Логоритмика келесі музыкалық әрекеттерді қамтиды:

1. Музыкалық-ритақты қимылдар және сөзбен сөйлеу ойындары. Мақсаты: қозғалыстарды үйлестіруді, метроритмикалық және қарқынмен қабылдауды дамыту.
2. Ән айту. Мақсаты: сөйлеуді белсендіру, сөйлеу және әншілік тыныс алуды, дауысты, дыбыс түзілуін, артикуляцияны, интонацияны дамыту.
3. Музыкалық аспаптарда ойнау. Мақсаты: ұсақ моториканы, қарқын мен ритақ сезімін, қимылдарды үйлестіруді дамыту.
4. Музыкалық және ойын қызметі. Мақсаты: тыныс алудың бұзылуын, мотор функцияларын түзету.
5. Шығармашылық бастаманы дамытуға арналған музыкалық жаттығулар. Мақсаты: балалардың ән, мотор және аспаптық импровизациядағы шығармашылық белсенділігін дамыту.
6. Әнмен саусақ гимнастикасы. Мақсаты-қозғалыстарды үйлестіру, ұсақ моториканы, сөйлеу мен ойлауды дамыту.

7.Қарапайым музыка технологиясы

Технология Т. Э. Тютюнникова жүйесі бойынша қарапайым музыкалау тұжырымдамасына негізделген (бағыттың негізін қалаушы – Карл Орф, неміс

композиторы және Музыка мұғалімі). Бұл технология музыкалық және түзету міндеттерін жүзеге асырудың қажетті құрамдас бөлігі болып табылады. Бұл балаға жан-жақты әсер ететін, оның көру, есту және қозғалыс белсенділігін, шығармашылық бастамасы мен тәуелсіздігін, қиялын дамытатын, шындықтың Белсенді Шығармашылық өзгеруіне ықпал ететін, сол арқылы мектеп жасына дейінгі баланың музыкалық сенсорлық тәжірибесін байытатын дыбыстар мен қозғалыстар арқылы музыкалық өзін-өзі көрсету тәсілі.

Музыканың арқасында балаларда сенсорлық қабілеттер, тембр, Регистр, гармоникалық есту, ритақ сезімі дамиды. Оқу процесінде ұсақ моторика, қозғалыстарды үйлестіру жетілдіріліп, ауызша сөйлеу компоненттері дамиды.

Мақсаты:

1. Оқытуда инновациялық ойын әдістерін қолдану арқылы оқушылардың музыкалық-сенсорлық тәжірибесін қалыптастыру.

3. Музыкалық қабілеттерін дамыту: поэтикалық және музыкалық есту, ритақ сезімі, музыкалық есте сақтау, музыкалық және есту қойылымдары.

4. Ән, музыкалық-ойын, би шығармашылығына, аспаптарда импровизацияға қабілеттерін дамыту.

5. Шығармашылық музыкалық және көркемдік қызметке қызығушылықты дамыту.

Технология оқытуда ойын тәсілін жүйелі түрде жүзеге асыруды, атап айтқанда музыкалық аспаптарда ойнауды, өз сүйемелдеуімен билеуді, өлеңдер мен әзілдерді айтуды қамтиды. Музыкалық түзету іс-әрекетіндегі негізгі әдістердің бірі "дыбыстық қимылдарды" қабылдау болады. Бұл оның денесінің дыбыстарымен ритақты ойын, оның беттеріндегі ойын:

- шапалақтау (дауысты – бүкіл алақанмен, тыныш – бүгілген алақанмен, алақанмен ысқылау және т. б.);

- шапалақ (тізе, жамбас, кеуде, бүйір);

- салдар (бүкіл аяғы, өкшесі, саусағы);

- шертулер (саусақтарыңызбен ауада, тізеңізде, үрленген щектерде).

Осылайша, музыкалық білім берудегі дәстүрлі оқыту әдістері қарапайым музыканың арқасында музыканың өнер түрі ретіндегі ерекшелігін көрсететін жаңа мағынаға ие болады.

11. ата-аналармен өзара әрекеттесу

Музыка жетекшісі мен ата-аналардың бірлескен қызметі келесі принциптерге негізделген:

- баланы тәрбиелеу мен оқытудың түзету-дамыту процесіне бірыңғай көзқарас;

- мектепке дейінгі ұйымның ата-аналар үшін ашықтығы;

- мұғалімдер мен ата-аналардың өзара қарым-қатынасына өзара сенім;

- бір-біріне деген құрмет пен ізгі ниет;

- әр отбасына сараланған көзқарас;

- ата-аналар мен музыка жетекшісі бірдей жауапкершілікке ие.

Тапсырмалар:

1. әр отбасымен сенімді және серіктестік қарым-қатынас орнату.

2. Ата-аналардың баланың отбасындағы және мектепке дейінгі мекемедегі музыкалық өміріне қатысуы үшін жағдай жасау.

3. Музыкалық білім беруде және баланың дамуында ата-аналарды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу және музыкалық өнер арқылы сөйлеуді түзету мәселелерінде құзыреттілікті арттыру.

Музыка жетекшісінің ата-аналармен өзара әрекеттесу жүйесі мыналарды қамтиды:

- ата-аналарды музыкалық-түзету қызметінің мазмұнымен таныстыру;

- ата-аналардың білім беру процесін ұйымдастыруға және іске асыруға қатысуы;

- ата-аналарды семинар-практикумдарда, консультацияларда, ашық демонстрацияларда және т. б. Балалар қызметінің әртүрлі түрлерінде баланы музыкалық тәрбиелеу мен дамытудың түзету-жалпы дамыту әдістері мен әдістеріне оқыту.

12. Ата-аналармен жұмысты жоспарлау

Ай	Іс-шаралар
Қыркүйек	<ol style="list-style-type: none">1. Ата-аналар жиналысында "музыкалық жетекші мен ата-аналардың баланың сөйлеу бұзылыстарын түзетудегі өзара әрекеті туралы" сөз сөйлеу.2. "Сізге баланың музыкалық дамуы бойынша қандай практикалық көмек қажет" сауалнамасы.3. "Музыкалық орталықты" безендіру.4. Балалардың музыкалық дамуы және музыка арқылы сөйлеу бұзылыстарын түзету мәселелері бойынша жеке кеңес беру.
Қазан	<ol style="list-style-type: none">1. "Шу құралдарын қалай жасауға болады" кеңес беру.2. "Музыкалық ойыншықтар" ұсыныстары.3. Әңгіме "мерекеде ата-аналар мен балалардың мінез-құлық мәдениеті".4. Күзгі мерекеге арналған Отбасылық жұмыстардың көрмесі.5. Музыкалық қызмет процесінде түзету-дамыту жұмысы мәселелері бойынша жеке консультациялар.6. Балаларға бейімделген классикалық туындылардың үй фонотекасын жасау үшін ата-аналарға көмек көрсету.

--	--

Қараша	<ol style="list-style-type: none"> 1. Өткен күзгі мереке туралы сайттағы ата-аналардың пікірлері. 2. "Біздің мерекеде ән айтып, би билейік" фотокөрмесі. 3. "ЗПР бар баланың сөйлеу дамуындағы ата-аналардың, логопед-мұғалімнің және музыкалық жетекшінің өзара әрекеті", "баланың отбасындағы туған күні" консультациясы. 4. Музыкалық қызмет процесінде түзету-дамыту жұмысы мәселелері бойынша жеке консультациялар. 5. Ата-аналарды балабақша сайтының беттерінде МДҰ-да өткізілетін мәдени-демалыс іс-шараларымен таныстыру.
Желтоқсан	<ol style="list-style-type: none"> 1. Музыкалық қызмет процесінде түзету-дамыту жұмысы мәселелері бойынша жеке консультациялар. 2. Ата-аналарға балаларға арналған жаңа жылдық әндер фонотекасын құруға көмек көрсету. 3. "Отбасында шырша мерекесін қалай өткізуге болады" консультациясы. 4. Шығармашылық шеберхана: жаңа жылдық мерекелерге арналған костюмдер, атрибуттар жасау. 5. Жаңа жыл тақырыбындағы бірлескен жұмыстар көрмесі. 6. Балабақша сайты арқылы ата-аналармен интерактивті өзара әрекеттесу.
Қаңтар	<ol style="list-style-type: none"> 1. Музыкалық қызмет процесінде түзету-дамыту жұмысы мәселелері бойынша жеке консультациялар. 2. "Біздің мерекеде ән айтып, би билейміз" фотокөрмесін ұйымдастыру. 3. Ата-аналарға логопедиялық ойындар картотекасын құруға көмек көрсету. 4. Ата-аналарды балабақшада өткізілетін мәдени-демалыс іс-шараларымен таныстыру. 4. "Саусақ ойындары - бұл қолдың ұсақ моторикасын дамыту" консультациясы. 5. "Мектеп жасына дейінгі балалармен логопедиялық ойындар" мастер-класс.
Ақпан	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Сіз балаларды орыс мәдениетімен қалай таныстырасыз" тақырыбындағы сауалнама. 2. Ата-аналарға халық музыкалық фольклорының фонотекасын құруға көмек көрсету. 3. "ЗПР (ОНР) бар балаларды эмоционалды түзетудегі музыканың рөлі" консультациясы. 4. Балалардың музыкалық дамуы бойынша жеке кеңестер.

Наурыз	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ата-аналарды мерекелерге арналған музыкалық материалдармен таныстыру. 2. "Анам және мен бақытты сәттер" фотоколлажы. 3. "Ән айту процесінде сөйлеу бұзылыстарын түзету" музыкалық практикумы. 4. Музыкалық қызмет процесінде түзету-дамыту жұмысы мәселелері бойынша жеке консультациялар. <p>Би музыкасының үйін тыңдау үшін музыкалық шығармаларды таңдау бойынша ұсыныстар.</p>
Сәуір	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ата-аналардың "ашық есік күнін" өткізуге қатысуы (ата-аналардың музыкалық-түзету ойын сеанстарына қатысуы). 2. "Театрландырылған этюдтер арқылы сөйлеуді түзету" Мастер-класс. 3. Балаларды музыкалық тәрбиелеу мәселелері бойынша жеке кеңес беру. 4. Балабақша сайты арқылы ата-аналармен интерактивті өзара әрекеттесу. 5. "Музыкалық дарындылықтың көріну ерекшеліктері" консультациясы.
Мамыр	<ol style="list-style-type: none"> 1. Балалардың музыкалық дамуы мен білім беру нәтижелері бойынша ата-аналарға сауалнама жүргізу. 2. Мониторинг нәтижелері бойынша балалардың музыкалық жетістіктері туралы жеке консультациялар.

12. Мд мекеменің тәрбиешілерімен және мамандарымен өзара іс-қимыл

Музыкалық жетекшінің ДО тәрбиешілерімен және мамандарымен жұмысын ұйымдастырудың ерекшеліктері:

- әрбір тәрбиеленушімен жеке білім беру қызметін жоспарлау (басқа мамандармен бірлесіп) және жүргізу;
- топтың барлық тәрбиеленушілерімен білім беру қызметін жоспарлау (басқа мамандармен бірлесіп) және ұйымдастыру;
- мүмкіндігі шектеулі баланың жеке білім беру бағытын орындау бойынша басқа мамандармен жұмыста сабақтастықты сақтау;
- мамандардың ұсынымдарын ескере отырып, ОР бар әрбір тәрбиеленушіге жеке көзқарасты қамтамасыз ету;
- отбасында баланы тәрбиелеу мәселелері бойынша ОР бар балалардың ата-аналарына (заңды өкілдеріне) кеңес беру;
- қажетті бірлескен құжаттаманы жүргізу.

Музыкалық-түзету сабақтарын музыкалық жетекші мен тәрбиеші бірлесіп жүргізеді. Оқытудың бірінші кезеңінде оларға логопед-мұғалім белсенді қатысады. Музыкалық-

ритақты қозғалыстардың элементтері логопед-мұғалім және топ тәрбиешілері балалардың сөйлеу дамуындағы кемшіліктерді түзету бойынша білім беру қызметіне, топтық түзету сабақтарында балалармен тәрбиешімен тәуелсіз және бірлескен іс-әрекетке кіреді.

ОР бар балаларды оқытудың бірінші кезеңіндегі логопедиялық және Музыкалық білім беру қызметінің мазмұны өзара байланысты. Бұл байланыс сөйлеу емес дыбыстармен түзету-дамыту жұмысында, балаларда дыбысқа назар аударуды қалыптастыруда, дыбыс көзін табуға арналған жаттығуларда, қарама-қарсы және дыбысқа жақын сөйлеу емес дыбыстарды салыстыруға үйретуде көрінеді.

Барлық мамандардың өзара әрекеттесуі балалардың есту қабілетін дамыту үшін өте маңызды, атап айтқанда:

- әр түрлі көлемдегі дыбыстарды қабылдау үшін (қатты-тыныш);
- дыбыстық ойыншықтарды, музыкалық аспаптарды, ономатопеяларды пайдалана отырып, дыбыстардың биіктігін (жоғары – төмен) анықтау үшін;
- жалпы сөйлеу дағдылары мен дағдыларын жетілдіру үшін (тыныс алу, дауыс, артикулятор).

Өз жұмысын құру кезінде логопед те, музыка жетекшісі де ескеруі керек:

- сөйлеу ақауының құрылымы;
- ұжымдық қызмет аясында жеке тәсілді жүзеге асыру;
- логопедиялық сабақтарда алған білімдерін, іскерліктері мен дағдыларын бекіту;
- баланың жеке басын жан-жақты дамыту.

Түзету және білім беру жұмыстарын жүргізу кезінде логопед пен музыка жетекшісінің алдында тұрған негізгі міндеттер:

Сауықтыру:

- тірек-қимыл аппаратын нығайту;
- тыныс алуды дамыту;
- қозғалыстар мен мотор функцияларын үйлестіруді дамыту;
- ептілікті, күшті, төзімділікті дамыту, - дұрыс қалыпқа, жүруге тәрбиелеу.
- моториканы және дағдыларды қалыптастыру;
- кеңістіктік көріністерді, ептілікті, күшті, ауысуды, қозғалыстарды үйлестіруді дамыту;
- метроритмика туралы білімді игеру.

Тәрбиелік:

- Ритм сезімін тәрбиелеу және дамыту, музыкада, қимылдарда иерархиялық ақты экспрессивтілікті сезіну қабілеті, музыкалық бейнелерді қабылдау және ритақты, мәнерлі қабілет

Осы суретке сәйкес қозғалу, яғни реинкарнация мүмкіндігі;

- өзінің көркемдік-шығармашылық қабілеттерін, жеке қасиеттерін, ұжымшылдық сезімдерін көрсету;
- жаттығулар мен ұйымдастырушылық қабілеттерді орындау ережелерін сақтай білу.

Түзету:

- сөйлеу тыныс алуын, артикуляциялық аппаратты, фонематикалық қабылдауды, грамматикалық құрылымды және үйлесімді сөйлеуді дамыту;

- есту және көру зейінін, есте сақтау қабілетін және т.б. қалыптастыру және дамыту; - сөйлеудің прозодикалық компоненттерін тәрбиелеу.

14. Музыка жетекшісі мен МД мамандарының бірлескен іс-шараларын жоспарлау

Ай	Іс-шара
Қыркүйек	<ol style="list-style-type: none">1. Мектеп жасына дейінгі балалардың музыкалық дамуы бойынша тәрбиешілермен және мамандармен түзету-дамыту жұмысының бірлескен жоспарын құру.2. Мұғалімдерді мерекелер мен ойын-сауық жоспарымен таныстыру.3. "Музыкалық сабақта және мерекелерді өткізудегі тәрбиешінің рөлі" консультациясы.4. "ОР бар балаларға арналған музыкалық орталықтар мен музыкалық-ойын аймақтарын күтіп ұстау және безендіру" консультациясы.5. Күзгі мерекелердің сценарийлерін талқылау, рөлдерді бөлу, өткізуге жауаптыларды тағайындау.6. Қыркүйек айына арналған репертуарды үйрену бойынша тәрбиешілермен сабақтар.7. "Бізбен бірге ән айт" картотекасын толықтыру.8. Балаларды шеңберге тұрғызу кезінде кеңістікте бағдарлау қиындықтарына байланысты дене шынықтыру нұсқаушысының көмегі.9. Тәрбиеленушілердің отбасыларымен психологиялық-педагогикалық жұмысты бірлесіп ұйымдастыру.

Қазан	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Балаларды мерекелерге дайындаудағы логопед-мұғалімнің рөлі" консультациясы. 2. Қазанға арналған музыкалық репертуарды үйрену. 3. Дайындық (ұйымдастырушылық сәттер, тәрбиешілер мен мамандарды бос уақыт пен мерекелердегі рөлдерді орындауға тарту) және "күз"мерекесін өткізу. 4. Физикалық сабақтарда музыкалық-ритақты қозғалыстарды бекіту. 5. Би және ашық ойындар кезінде балаларды кеңістікте бағдарлау қиындықтарына байланысты тәрбиешілерге көмектесу. 6. Республика күнін дайындау және өткізу 9. Топтардағы күзгі мерекелерді талдау.
Қараша	<ol style="list-style-type: none"> 1. "ОР бар мектеп жасына дейінгі балаларға арналған ойындар мен дөңгелек билер"семинар-практикумы. 2. Консультация " топтағы музыкалық орталықтарды ұйымдастыру. Музыкалық-дидактикалық ойындар". 3. Қараша айындағы музыкалық репертуарды үйрену. 4. "Бізбен бірге ән айт" картотекасын толықтыру.

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Жаңа жылдық сценарийді талқылау, жауапкершілікті тағайындау, рөлдерді бөлу. 6. Тәрбиешінің музыкалық-ритақты қимылдарды бекітуге көмегі. 7. Балалардың дене және қозғалыс дамуын түзету үшін дене шынықтыру нұсқаушысымен бірлескен сараланған жұмысты жүзеге асыру.
Желтоқсан	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тәрбиешілерге Жаңа жылға арналған құралдар мен костюмдер жасауға көмектесу. 2. Музыкалық орталықтарды топтарда тексеру. 3. Желтоқсанға арналған музыкалық репертуарды үйрену. 4. "Жаңа жыл"мерекесін дайындау (ұйымдастырушылық сәттер, тәрбиешілермен рөлдерді орындайтын репетициялар) және өткізу. 5. Тәуелсіздік күнін дайындау және өткізу 6. "Сабақтан тыс Музыка" консультациясы. 7. Тәрбиешілерге мерекеде рөлдерді бөлуге көмектесу. 8. Тәрбиешілердің Жаңа жыл тақырыбында бірлескен жұмыстар көрмесін ресімдеуге қатысуы. 9. Педагог-психологпен бірлескен тренингтер өткізу. 10. Жаңа жылдық мерекелерді талдау.

Қаңтар	<ol style="list-style-type: none"> 1. Қаңтар айындағы музыкалық репертуарды үйрену 2. Мамандармен бірлесіп түзету музыкалық қызметі үшін құралдар мен атрибуттарға дейін дайындау. 3. Саусақ ойындарының картотекасын жасау 4. "Бізбен бірге ән айт" картотекасын толықтыру. 5. "Әкем, анам, мен спорттық отбасымын" мерекесін дайындау бойынша дене шынықтыру нұсқаушысымен бірлескен жұмыс. 6. Тәрбиешілерге ән мәтіндері мен би қимылдарын бекітуге көмектесу.
Ақпан	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ақпан айына арналған музыкалық репертуарды үйрену. 2. "Балалардың өзіндік іс-әрекетінде музыканы пайдалану" консультациясы. 3. "Музыкалық-дидактикалық ойындар" картотекасын жасау. 4. Кеңес беру " музыкалық сабақтарда баланың шығармашылық қабілеттерін дамыту. 5. Мұғалім-логопедпен лексикалық тақырып аясында білім беру қызметін ашық қарауды ұйымдастыру. 6. Тәрбиешінің музыкалық-ритақты қимылдарды бекітуге көмегі.
Наурыз	<ol style="list-style-type: none"> 1. "8 Наурыз" көктемгі мерекесінің сценарийін талқылау, рөлдерді бөлу, жауаптыларды тағайындау. 2. 3 наурызға арналған музыкалық репертуар тәрбиешілерімен бірге оқу. "Балалардың күнделікті өмірінде музыканы қолдану" консультациясы 4. Наурыз мерекесін дайындау және өткізу 5. Педагог-психологпен балаларға арналған түзету психологиялық тренингтерін өткізу. 6. Топтардағы "8 Наурыз" мерекесін талдау.
Сәуір	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сәуір айындағы музыкалық репертуарды үйрену . 2. Көктем мерекесін дайындау және өткізу. 3. "Музыкалық-дидактикалық ойындар" картотекасын толықтыру 4. Музыкалық орталықтарға арналған дидактикалық ойындар жасау. 5. Музыкалық дамуды бақылау. Педагогтерді мониторинг нәтижелерімен таныстыру. 7. Дене шынықтыру нұсқаушысымен бірқатар сауықтыру іс-шараларын ұйымдастыру.

Мамыр	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мамырдағы музыкалық репертуарды үйрену. 2. "Балалар музыкалық аспаптарында мектеп жасына дейінгі балалардың ойыны" консультациясы. 3. "ҚР Халықтарының Бірлігі Күні", "Отан қорғаушылар күні", "Жеңіс күні" мерекелерін дайындау және өткізу 4. ”. 5. Түзеу дамытушы пәндік-кеңістіктік ортаны жарақтандыру бойынша тәрбиешілермен бірлескен қызметті ұйымдастыру. 6. "Музыкалық білім беру міндеттерін іске асыру" презентациясы 7. Бір жылдағы жұмыс қорытындылары: бір жыл ішінде қол жеткізілген нәтижелер, бағдарламаның іске асырылмаған міндеттері, орындалмау себептері, жаңа оқу жылына арналған перспективалар.
--------------	--

15. Білім беру процесін ұйымдастырудың ерекшеліктері

Музыкалық даму бойынша ОР бар балаларға арналған білім беру процесін ұйымдастырудың ерекшеліктері:

- музыкалық даму бойынша білім беру процесінің мазмұнының өзгергіштігі мен әртүрлілігін қамтамасыз етуде;
 - баланың мектепке дейінгі мекемеде болған барлық уақыт ішінде білім беру қызметін жүзеге асыруда;
 - білім беру саласын ойын түрінде жүзеге асыруда;
 - мектеп жасына дейінгі баланың жетекші іс-әрекеті ретінде ойынның басымдығы;
 - мектепке дейінгі Музыкалық білім берудің жас ерекшелігіне сәйкестігі (шарттардың, талаптардың, әдістердің балалардың жасына және жеке даму ерекшеліктеріне сәйкестігі), тәрбиеленушілерді музыкалық қызметтің ерекше балалар түрлерінде оқыту;
 - мектепке дейінгі мекемемен өзара әрекеттесу кезінде отбасының рөлін арттыруда, ата-аналарды тікелей білім беру қызметіне қосуда, балалардың музыкалық дамуы бойынша отбасының білім беру бастамаларын қолдауда;
 - түзету көркемдік-эстетикалық дамытушы пәндік-кеңістіктік ортаны ұйымдастыруда.
- Балалардың музыкалық қызметін ұйымдастыру білім беру процесін ұйымдастырудың екі негізгі түрінде жүзеге асырылады:
- ересектер мен балалардың бірлескен қызметі;
 - балалардың өзіндік іс-әрекеті.